

MÜNNICH FERENC: VIHAROS ÚT

Munkájában, melyet ő maga nevez „vázlatos életrajz”-nak, [Münnich Ferenc születésétől, vagyis 1886-tól a második világháború éveig beszéli el élete eseményeit. Az ifjú Münnich nagy, történeti eszményekért lelkesedik, és lírai, hazafias, később ateista és forradalmi versekben önti ki szívéit, de minden megesik vele, ami csak egy keménykötésű legénnyel eshet meg. 17 éves korában „mulatozásból hazajövet” az úrnapi körmenet elé vezényli a cigánybandát, mert felingerli a látvány. Nyíregyházán az érettségi napján csapják ki a gimnáziumból, mert fellázad a tornatanár hatalmaskodása ellen.

Amilyen rendkívüli a kezdet, olyan viharos a folytatás is. 1914-ben behívják katonának, a galíciai harctéren megsebesül, azután egy ideig Balassagyarmaton éli a háborús garnizonéletet. Innen kerül a frontra, s 1915 novemberében Tarnopol közelében fogságba esik. Ezután következik be életében a nagy fordulat. Végképp eltávolodik korlátolt, k. u. k.-s tisztársaitól, haladó elemekkel köt barátságot, és miután Kun Bélával is megismerkedik, az osztályharcos szocialista mozgalommal jegyzi el magát. 1917 februárja után teljes erővel kapcsolódik be a forradalmi mozgalomba: lapot szerkeszt, és részt vesz a Vörös Gárda megszervezésében. 1918-ban aktív résztvevője az ellenforradalom elleni küzdelemnek. Az év végén regénybe illő kalandokon és veszélyeken keresztül hazajön Magyarországra. Jóformán lélegzetvételi szünetet sem tartva folytatja az Oroszországban megkezdett munkát. Szervezi a magyar kommunista mozgalmat, 1919. március 21. után pedig a Vörös Hadsereg megteremtésében, vezetésében és harcaiban értékesíti tapasztalatait. A bukás után emigrál, és Bécsben, Kárpátalján, Németországban, Ausztriában, Csehszlovákiában és Bulgáriában vesz részt a munkásság forradalmi mozgalmasában. 1936-ban spanyol földre siet, és 1939 februárjáig a polgárháború katonája. Ezután francia fogságba esik, és itt sinylődik, míg végül szovjet segítséggel ki nem szabadul. A sok szenvedés és megpróbáltatás után nyugalomra és békés munkára vágyik, de ez

nem adatik meg. Hitler szovjetellenes háborúja ismét fegyverbe szólítja. 1942 nyarától novemberig a sztálingrádi fronton harcol. Itt közlik vele, hogy a rádió magyar szerkesztőségének vezetőjévé nevezték ki. Ettől kezdve a toll és a szó fegyverével harcol a magyar nép felszabadításáért. A kötetet ez időben írott szemléiből készült válogatás zárja le.

Rövidre fogva, ezt tartalmazza Münnich Ferenc *Viharos út*-ja. Tényeket és adatokat summázó ismertetésünk talán nem érzékelteti eléggé, ezért külön is hangsúlyoznunk kell, hogy a munka elsőrendű történelmi forrás. Nem csupán a szerző személyére — ami önmagában is nagy érték, mert Münnich Ferenc maga is történeti személyiség —, hanem mindazokra is eseményekre is, amiket az író megélt és amelyeknek részese volt. Nem nyúlhat többé a történész a magyar hadifogoly-mozgalom, a magyar internacionalisták, a Tanácsköztársaságot követő emigráció, a spanyol polgárháború magyar vonatkozásainak történelmi kérdéseire anélkül, hogy Münnich Ferenc életrajzát fel ne lapozná, és az ő tanúságtételét tekintetbe ne venné. Egyoldalúságban volnánk azonban elmarasztalhatók, ha nem mutatnánk rá, hogy a munka a magyar történelem mellett a nemzetközi munkásmozgalom történelmének is fontos forrása, hiszen az író nemcsak a Magyar Tanácsköztársaságnak, hanem a Nagy Októberi Szocialista Forradalomnak és a spanyol polgárháborúnak is hőse, és a közép- és délkelet-európai népek munkásmozgalmának is aktív szereplője. E történelmi, dokumentációs értéken túl, a *Viharos út* egyben érdekes, színes és élvezetes olvasmány is mindazok számára, akik érdeklődnek a tegnapi története iránt. Az író szereti az ízes históriákat, az anekdotákat, nem veti meg a derűt, és bölcs megnyugvással beszéli el azt is, ami életében keserű és keserves volt. Ha sajnálunk valamit, az csupán az, hogy történelmi beszámolója után már az 1940-es évek közepe táján pontot tesz, és nem adja elő azt, ami 1945 után történt. (*Szépirodalmi Könyvkiadó 1966.*)

KÁVÁSSY SÁNDOR